

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA.

Mi ELŐS-SZERKESZTŐ:
ARZSI ENDRE
balázsfalvi lelkész,

TÁRS-SZERKESZTŐ:
PELESKEV SÁNDOR
szatmárhegyi lelkész.

III. évfolyam 1930.

Blaž—Balázsfalva.

Nyomatott KERESZTES N. IMRE könyvnyomdája által Aiud—Nagyenyed.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. Vezércikkek.

	Lap
<i>Derzsi Endre</i> : Újévi imádság	1
„ „ Egy kísértés a sok közül	17
„ „ Orvosi bizonyítvány a belmisszió szolgálatában	33
„ A székely vallási és tanügyi autonomia	49
„ Az egyházi törvénykezés reformjáról	81
„ Egyházpolitikai ellenzék	97
„ Két javaslat	129
„ A harmonikus együttműködés titka	241
„ Az egyház és a belmisszió	273
„ Lehet-e Értekezlet és Egyesület is egy időben? I.	321
„ „ Amik még elmondandók	369
<i>Kiss Albert</i> : Lelkészek társasága	65
<i>Máthé Elek</i> : A templom megtisztítása	113
„ Ige, theologia	225
<i>Peleskey Sándor</i> : Az első tiltakozás	145
„ „ Lelkészek társasága	161
„ „ Államsegélyünk	177
„ Kiáltó számok	193
„ A „reakciós §.“	209
„ A második tiltakozás	257
„ A Királyhágómell. Egyházker. és a Lelkészegyesület	337
„ „ Államsegélyünk ügye	353
<i>Tarnóczy Lajos</i> : Becsüljük meg értékeinket	305

II. Iránycikkek, tanulmányok, nagyobb közlemények.

<i>Assessor</i> : Gondolatok a születendő I. t.-c. olvasásakor	297
<i>Baczó Lajos</i> : „Nyilvános elégtételadás“	101
<i>Biró Dezső</i> : Súlyos kereszttek	84
<i>Csekme Ádám</i> : Elv és gyakorlat	21
„ A lélek bőjtje	104
„ Tulzás	263
<i>Derzsi Endre</i> : Posta	125, 155, 358
„ Csak félreértésről lehet szó	234
„ Hozzászólás a Zsinati Bizottság I. t.-c.-re vonatkozó javaslatához	289
<i>Dérczy Imre</i> : Izsák oltáránál	52
„Egy tálentumos“: Keresztyén pap és tanító együttműködése	246
<i>Falusi lelkész</i> : Nyílt kérdés a Szerkesztőhöz	123
<i>Fülöp Ferenc</i> : Kérdések az „Egy őszinte Anonymus“-hoz	375
<i>G. S.</i> : Egyházmegyei közgyűlésünk (Nagykárolyi e. m.).	359
<i>J. M.</i> : A szekták iratterjesztésének titka	9

<i>Kertész Lajos</i>	: Lelkészegyesület vagy Értekezlet?	275
<i>Királyhágomelléki</i>	: Hogyan értelmezendők a II. t.-c. 9—12. §-ai?	132
	Nyílt levél	264
<i>Dr. Koronka Pál</i>	: Zsinat figyelmébe!	2
	Az üres lelkeszi állásokhoz	36
<i>Magyarí Árpád</i>	: Magyar biblia	70
	Kilencvenes évek theologiai tájairól	118
<i>Márk Mihály</i>	: A szekták terjesztésének titka	41
<i>Máthé Elek</i>	: Világkeresztyénség	7
	Az erkölcsi és művészi	146
	Szerény kiigazítás	245
"	Amós	259
	Előadói javaslat az egyházi tisztviselők együttműködése tárgyában	338
<i>Dr. Nagy Géza</i>	: A tudományos megítélés mértéke	272
<i>Nagy Ferenc</i>	: Lelkészválasztási jog	165
	Választói jogról való lemondás	211
<i>Nagy Mihály</i>	: Megjegyzések és javaslatok az E. T. I. t.-c. terv.	307
<i>Nagy Zoltán</i>	: „Először a mieinket“	184
	Regáti misszió	244
<i>Nemes Elemér</i>	: A Bánáti e. m. állásfoglalása az I. t.-c. terv. tárgyában	323
<i>Peleskey Sándor</i>	: Presbiternevelés	4
	Lelkipásztori élet esetei	12, 219
	Zsinatunk és a Lelkészegyesület	18
	Órszem	26, 43, 74, 90, 154, 216, 265
	Sem nem frázis, sem nem szólam, hanem igazság	34
	Körrendeletek a belmissziói munkára	57
	Biblia az iskolában	87
	Aktuálítások	89, 157, 202
	Hogyan értelmezendők a II. t.-c. 9—12. §-ai?	133
	A lelkipásztor és a politika	214
	Egyesületünk képzelt akadályai	261
	Véleményes javaslat az E. T. I. t.-c. biz. tervezetéhez	280
	Az új liturgia Magyarországon	312
	A mi bűntünk	378
"	pásztor: Hozzászólás az új liturgiához	355
<i>Simon Antal</i>	: Hozzászólás	196
s.	A zsinat munkálataihoz	54, 107, 115, 135, 148, 169, 181
	Hogyan értelmezendők a II. t.-c. 9—12. §-ai?	105
	„Egyházpolitikai ellenzék“	133
	A „reakciós §.“	179
	Nyílt levél a Szerkesztőhöz	185
	Még egyszer, de utóljára a II. t.-c. 9—12. §-nak értelmezéséről	227
	„A harmónikus együttműködés titka...“	343
<i>Szegedi Ödön (álnév)</i>	: Kongrualevonások	68
	A régi és a leendő törvénykönyv	120
<i>Tövissi József</i>	: Úrvacsorai agenda	38
Va.	: Kádár Géza negyedszázados jubileuma	346

IV.

<i>Varga Béla:</i>	Néhány szó még . . . a sok levonáshoz	72
<i>x. y.</i>	Nyílt levél	152
<i>y.</i>	Az enyedi disputa	138
*	Önfegyelmzési szabályzat	11
*	Megmozdulások 119, 172,	285
*	Lelkészerterkezetek. A zsinati biz. törvényjavaslata	164
*	Jean Richárdot francia lelkész naplójából	200
*	Karunk közéleti szerepéről	242
*	A királyhágómelléki egyházkerület közgyűlése .	348
*	Az algyógyi örömtűnnap	356

III. Irodalom.

Dr. Mezey Mihály: A református istentisztelet 13, *dr. Makkai Sándor:* Püspöki jelentése 26, *Theologiai Szemle* V. évf. 1—3 szám. 27, *Csűrös Emilia:* Gyermekszindarabok és köszöntők 29, *Donáth László:* Jairus fia 43, *László Dezső:* Az erdélyi református egyház története 44, *Vásárhelyi János:* „Jobban tiéd uram“ 60, *dr. Tavaszgy Sándor:* A kálvinizmus világmissziója 75, *Csekme Ferenc:* Képek a parochiáról IV. kötet 90, *Ady László:* A székelyföldvári református egyházközség története 109, *Kádár Géza:* Templomi imák 139, *Adorján Gábor:* Kereszt 141, *Borsy Kerekes György:* Az egyetlen út 249, *Csűrös Emilia:* „Fü kizöldül ó sirhanton . . .“ 266, *Márk Mihály:* Nekem az élet Krisztus 330, *Debreczeni István:* „Kicsoda ez?“ 331, *dr. Nagy Géza:* Kálvinista Jellemképek 361.

IV. Gyászrovat.

Benedek Pál 42, Dénes Dezső 59, özv. Beke Albertné 77, Kovács Sándor 77, Miszti Mihályné 92, Török István 111, Köblös István 159, Domahidy Fiemér 238, Végler Gyula 253, Vályi Elek 267, dr. Bodnár Gábor 301, Szabolcska Mihály 350, Kovács József 377, Solymossy Károly 378.

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:
egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Blaj—Balázsfalva
Jud. Tárnava Micá.

Felélős-szerkesztő:

DERZSI ENDRE
balázsfalvi lelkész.

Társ-szerkesztő:

PELESKEY SÁNDOR
szatmárhegyi lelkész.

Ujévi imádság.

Tehozzád kiáltok Uristen! Siess hozzám és ne késs el!
Mert óhajtlak igaz szívvvel! Azért hallgass meg kegyelmesen!

Könyörülj rajtam én Istenem a te kegyelmességed szerint!
Irgalmasságod sokasága szerint töröld el az én bűneimet!

Tiszta szívet teremts bennem oh Isten és az erős lelket
újítsd meg én bennem!

Áldásod nyugodjék Anyaszentegyházunkon, annak intéz-
ményein, templomain és iskoláin, pásztorain és tanítóin, gyüle-
kezetein és hivein!

Tégy minket alázatos és engedelmes eszközökké a te örök
dicsőségédnek szolgálatában!

Növeld a mi hitünket, hogy sem halál, sem élet, sem
angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelen-
valók, sem következendők, sem magasság, sem mélység, sem
semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket a te sze-
relmedtől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban!

Áldj meg minket azzal a szeretettel, amely hosszútűrő,
kegyes, nem irigykedik, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel,
nem cselekszik éktelenül, nem keresi a maga hasznát, nem
gerjed haragra, nem rójjá fel a gonoszt, nem örül a hamis-
ságnak, de együtt örül az igazsággal, mindent elfedez, mindent
hiszen, mindent remél, mindent eltűr és soha el nem fogy!

Adj mindnyájunknak boldog újesztendőt! Amen.

Zsinat figyelmébe!

Nemsokára összeül egyházunk legfőbb törvényhozó testülete és egymásután fogja hozni egyházunk új törvényeit. Eddig is megvolt minden zsinatnak a maga sajátos történeti súlya, de a mostani sok tekintetben felül fogja mulni a régieket. Romániai kisebbségi helyzetünk, továbbá a közelmúltban hozott s egyházunkat érintő törvények, melyek egyházunk helyzetét az új hazában lényegesen módosították: mindezek a mostani zsinatunk jelentőségét nagyon emelik. A zsinat elé nagy várakozással nézünk, mert talán egyetlen gyakorló lelkész sincs, aki ne várna valami üdvös dolgot a zsinattól. A zsinattól várunk nehéz kérdéseinkben megoldást, utvesztőinkből kivezető utat. Ezért ne vegyék tolakodásnak a zsinati atyák, ha a véghelyekről is megszólalunk, sőt fogadják gondolatinkat egyuttal szíves kérelemnek.

A zsinattól várjuk tehát, hogy az elavultakat meg fogja ujitani, a rösszakat hatálytalanítani és sok jó újat fog hozni. Mindezekre pedig igen nagy és sürgősen szükségünk van. Különösen két dologra szeretnék rámutatni és reávonni a zsinat figyelmét, ami nélkül már élni sem tudunk.

Ha végig pillantok egyházunk nehéz sőt lehetetlen helyzetén, én úgy találom, hogy a zsinat első teendője az egyház meghatározásának kibővítése. Egyház alatt értettük: az egy hitet *vallók* társulatát. Régebben ez a meghatározás talán elegendő volt, de ma már nem elegendő. Mikor a ref. egyház mögött az állam állott és mintegy testével fedte az egyházat, talán elegendő volt az egyházi hovatartozásunkat egyszerű bemondással meghatározni. Igen, mert mindenben segítségére állott az állam és létét biztosította. Ma más a helyzet. Ma magunkra vagyunk teljesen hagyatva. Ma az egyházunk fenn nem állhat, meg nem élhet abból, hogy a hívek reformátusoknak vallják magukat. Ma az egyháznak kell megszereznie és gyakorolnia azt az erőt, melyre feltétlen szüksége van fennmaradásához. Tudjuk, hogy ma minden egyház életéhez a hívek anyagi hozzájárulása is szükséges. Ezt éppen olyan szükségesnek és fontosnak tartom, mint az előbbi. Az egyház meghatározása tehát kibővítésre szorul ilyenformán: az egyház olyan hívek társasága, akik reformátusoknak vallják magukat és az egyház mindenemű törvényes szükségleteihez hozzájárulnak. Tehát eddig elegendő volt egy ismérv, most azonban épp oly szükség van a másodikra is. Sőt még csak az utóbbira van igazán égetően és sürgősen szükség! Ebben a tekintetben egyházunkban teljes zűrzavar, sőt sok helyen kész az anarchia. S nem is csodálkozhatunk ezen nagyon. Meg van ennek a magyarázata. A régi időben u. i. már csak kevés helyen viseltek egyházi terhet a hívek, sőt sok helyen nem a hívek tartották az egy-

házat, hanem az egyház a hiveket. Amikor meg magunkra maradtunk, nem volt egy erre vonatkozó lefektetett törvényünk, amelyhez igazodhattunk volna. Jönnie kellett a chaosznak. Egymásután adták felülről, hozták alulról a törvényeket, határozatokat, a hivek azonban egyiknek sem engedelmeskednek. Gondoljunk csak az iskolaadózásra! Ma már ott tartunk, hogy a gyülekezetek saját presbiteriumának határozatát sem veszik komolyan, nem tartja magára nézve kötelezőnek s nem teljesíti kötelezettségét. Sőt ismerek ügyészi véleményt is, mely szerint nem hajtható fel a már törvényesen hozott és elfogadott adó. Hogyan gondoljunk hatósági segítségre!?

Erre ne gondoljunk, ne számítsunk. Annál inkább sürgetünk egy olyan törvényt, amely lehetővé tegye egyházunk zavartalan életét.

* * *

Egy másik súlyos problémánk a vegyesházasság kérdése, amit szintén a zsinat figyelmébe óhajtok ajánlani. Erre nézve semmiféle törvényünk nincs, míg a kath. egyházaknak van. Hogy mit veszítettünk amiatt, azt nekem felesleges még említenem is. És milyen mozgékony ama törvény ott! Eddig a leányt kötelezték elsősorban reversalíra, ma — mert így változott a helyzet — a férfival teszik ugyanezt. Mi ezt néztük idáig ölbetett kezekkel s engedtünk a végtelenségig. Ezért mondta egy gör. kath. hívő, hogy: nektek kell engedni, mert a ti vallásotok nem olyan szent, mint a miénk. A „szent“ jelzőt inkább „sérthetetlennek“ nevezem, mert ez jobban kifejezi azt, mit mondani akart. És ebben igaza van, mert a legtöbb vegyesházasságnál mi engedtünk, a mi egyházunk lett „megsértve“, amaz pedig a legtöbb esetben „sértetlen“ maradt. Ezen is csak megfelelő törvénnyel segíthetünk.

Megengedem, hogy az első az igehirdetés, de nem minden. Hiába vetjük minden bizalmunkat az Igébe; a jó igehirdetéshez jó törvények is szükségesek s csak e kettővel fogjuk biztosítani egyházunk életét. Veszteségtől ne féljünk, ezekkel csak nyerünk!

Adorján, 1929. XI. 24.

Dr. Koronka Pál,
ref. lelkész.

-- Előfizetőinknek, lelkésztestvéreinknek és családjuknak boldog, békességes és megelégedett újévet kívánunk.

Presbiter-nevelés.

Mennyi boldog örömmel, de mennyi fájó keserőséggel, sőt a sárga vérző nyitott szívbeli sebbel gondolhat a mi lelkipásztori karunk az E. T. által mellérendelt gyülekezeti őrállókra, a presbiterekre. Sajnos, hogy csak keveseknek adatott meg a hivatása magaslatán álló az a buzgó presbitérium, amelyik az egyházközség valláserkölcsei és anyagi virágztatását célzó munkánkban hű támogatója és velünk együtt önzetlen harcosa lenne. A legtöbb lelkipásztor azonban csak olyan presbitériummal dolgozik, amelyik támogat bennünket munkánkban addig, amíg neki is dolgozni és áldozni nem kell, amíg csak előlülést, diszt és méltóságot jelent neki a presbitéri tisztség. Ez az eset a legtöbb. Jelenlegi presbitériumainknak pedig elég nagy hányada csak keserőséget jelent a lelkipásztornak. Ki ne hallott volna már a: „Minek a'?" — „Nem adunk!" — „Leszavajjuk a papot!" „Megmondjuk mi a papnak!" — „Megmosdatjuk a tanítót!" — jelszavakkal dolgozó presbitériumokról? Hány egyházépítő munkát gáncsoltak el már és hány lelkipásztor életét keserítették el, rövidítették meg az ilyen presbitériumok? Bizony, csöndesen mondott parókhiaák belső jajjos sóhajtsái, ha hangosabbá válnának egyszer, mennyi istenesen nagyotakarás derékbatöréséről tudnának beszélni és mennyi könnyhullatásos kenyérről a presbitériumok miatt. Ezért van az, hogy akár a parókhiaákról való távozás, akár az utolsó földi utra indulás nagy alkalmával nem annyira a páli búcsúzás megható jelenete ismétlődik ma, (Ap. Csel. 20. 37.) nem a gyülekezet vénei sirnak, hanem a pásztrok befelé hulló könnyeikkel és igen sok esetben egy áldozatos élet meddőségének fájó tudatával búcsúznak presbiteraikről.

Általánosan tudott dolog, hogy mai gyülekezeteink állapota annyira más az ujszövetségi gyülekezeti eszménytől (Ap. Csel. 2. 44—47), hogy a köztük levő időbeli távolság nagysága is kicsiny mérték, a köztük levő és az összehasonlításból származó különbség felmérésére. Ennek a nagy különbségnek megszüntetésére az u. n. egyháztársadalmi (belmissziós) munka sokféleségeinek eszközeivel törekszünk. Ez a munka azonban, még a legideálisabb képet mutató gyülekezetben is teljes terhével a lelkipásztor vállain nyugszik, hiábavaló levén az E. T. I. tc. 121. §-a, jelesen annak d.) pontja, amely szerint „a lelkész egyházvédő és építő munkájában, minden irányban támogatni köteles" a presbitérium De nem teszi, nem is teheti, mert nincsen reá nevelve és fogalma sincsen arról a nagy bibliai felelősségről, amelynek tudatában presbitéri tiszttét viselnie kell. És ez a mi hibánk s ez a hiba kétségessé tesz minden belmissziós munkát, különösen a jelen és közel jövő szebbé tételében. Vasárnapi iskola, ifjúsági bibliai körök, nőszövetségek beindításával

ugyanis még semmit sem tettünk a presbiterek nagy felelősségének és ebből folyó szent kötelességek végzésének felébresztésére. Pedig ők volnának a mi törvény rendelte őrálló- és munkatársaink, akik a megértő lélek hűségével kellene, hogy sáfárkodnának velünk a jobb jelen megteremtésén. De mert nem így van, én ebben látom sok minden ok mellélt alapokát, mai állapotainknak.

Ugyanis a gyülekezeteket Krisztusért és Krisztussal harcoló seregeknek tekintem, amelyeknek a harcban Krisztusért jelesen vitézkedő tisztekre van szükségük, akiknek rátermettsége, buzgósága, elszántsága dönti el, hogy a gyülekezet a harcban a Krisztus vagy a Sátán uralma alá kerül. Tisztek nélkül vagy Krisztust eláruló tisztekkel a Sátán javára dől el a harc. Már pedig minden presbiter egy-egy tiszt, akinek a Krisztus frontján való mikénti forgolódásától függ minden a gyülekezetben, jórészt még a papi karnak lelki és anyagi nyugalma is. Ezért első és legégetőbb problémánk minden belmissziói munka mellett a presbiterek nevelése.

A presbiterek nevelése kétségen kívül már a gyermekkorban megkezdődik a szülői házban, az iskolában, majd a gyülekezet életközösségében. Itt ezekben termelődik ki olyanná, amilyen lett lelkiviláguk. Azért nem feleslegesek, sőt nagyon is szükségesek a belmissziói munkák, a presbiter bibliai eszményének kifermálására nézve is. Hogy ma ilyen eszményi presbiterek híjával vagyunk, annak egyik oka, belmissziói munkánk eddigi erőtelensége vagy elégtelensége. Hitem szerint az erővel teljes belmissziói munka kifermálja a jövendő bibliai eszményü presbiteri karát. Azonban nekünk ezzel a ma élő, sokszor eszménynélküli presbiteri testülettel is tenni kell valamit. Hogyan?

A presbiteri tiszt a megválasztás tényével kezdődik, tehát a nevelésnek is itt kell kezdődnie. Azért aktuális igehirdetéssel és az E. T. vonatkozó §§-ainak teljes és kimerítő magyarázatával kell a gyülekezetet a választásra előkészíteni. A megválasztott presbitert vasárnapi istentiszteleten kell beiktatni s ennek keretében az esküt tőle kivenni. Ezen az ünnepélyes beiktatáson kihangsúlyozandó, hogy őket nem emberek választották, hanem emberek által maga az Isten s mint Isten választottai, isteni mérték és nem emberi tekintet szerint kell szolgálniok. Az így választott és beiktatott presbitert, amikor elsőizben jelenik meg a presbiteri gyűlésen, kötelességeiről ki kell oktatni, a presbiterségről szóló kátét pedig kezébc adni és így beindítva a szent munkába, tovább kell nevelni a többiekkel.

A már fungens — régebben választott — presbiterekkel további nevelői eljárás ez lenne:

Minden, bármilyen rövid gyűlést is imádsággal kell kezdenünk, jelezve ezzel, hogy itt Isten ügyével foglalkozunk és csak Ő reá tekintünk.

Azután időközönként, negyedévenként vagy félévenként olyan presbiteri-gyűlés volna tartandó, amelyen az egyházközség mindennemű anyagi vonatkozásu ügyét kikápcsolva, tárgyalandó volna a gyülekezet vallás-erkölcsi állapota s ezzel kapcsolatban a gyülekezet presbiterinek teendője, összekötve a presbiteri szent szolgálat nagy felelősségének felébrésztésével. Ennek a gyűlésnek tárgyai lennének még: Más, a környékbeli gyülekezetek e nemű munkái és azoknak áldásthozó eredményeiről való beszélgetések. Itt volna ismertetendő az e. megyei és kerületi gyűlések egyháztársadalmi munkára vonatkozó határozata, továbbá a bel- és külföldi, meg a világhálvinizmus lélekmentő mozgalmái is ismertetendők volnának. Az ilyen gyűlések végeztével összefoglalandó volna, azoknak a megbeszéléseknek, mintegy eredőjeként — a teendő, amit a presbitereknek a következő gyűlésig, a lelkiek terén tenni kell a gyülekezetben. A következő gyűlés a végzett teendőkről való beszámolás lenne.

Az e nemű helyi presbiteri gyűlések gyakorlatba vétele után, lehetne sikeresen, lelkihaszonnal tartani a köri, traktuális, kerületi stb. presbiteri konferenciákat. Mert ezekre a gyülekezeten kívül álló presbiteri konferenciákra is elmondható, amit nekem, az én néhai való jó professzorom mondott külföldi egyetemre indulásom készülte idején: „minden ilyen útra a lelkiekben és a tudományban való felkészültség a fontos, mert aki nem visz oda, nem is hoz onnan“. Ezért különösen hangsúlyozom, hogy a presbiteri nevelésnél is, a helyi nevelés a fődolog s ezt pár évtizedes lelkészi prakszisom is igazolja.

Ezeken kívül szükségesnek tartom, hogy presbiterünk nagy táborának, a helyi nevelés kiegészítőjeként, szüksége van egy szüntelenül lelkesítő, munkára készítő zászlóra. Ez pedig egy megindítandó időszaki lap, a „Presbiter“ c. lap lenne. Ezt a lapot nagy részben teljesen gyakorlati kérdéseket tárgyalónak szánám és azokban a presbiterek méltó írásainak is helyet adnék. Ez ügynek előkészítésével a nagykárolyi héten, a kerületi elnökségeket és a kolozsvári theol. professzorátust indítványoztam megbizni, de bevonandónak tartom e munkába, a hosszabb gyakorlatu jelesebb parókusokat is, különösen a falun élőket.

Ezt a lapot minden presbiter ingyen kapná s ezért előfizetése az egyházi költségvetésbe felveendő lenne s talán az abban levő adminisztrációs költségek fejében, ezzel adna legtöbbet az egyházi hatóság a gyülekezeteknek. Presbiterünk nagy számát és a nyomda-technikai viszonyokat figyelembevéve, alig néhány bani lenne egy-egy lappéldány terhe.

Mindezeknek elgondolása után pedig engedjék meg lelkipásztor-testvéreim nekem, ha megállapítom azt, hogy ezeknek az itt leirt presbiter-nevelő munkáknak minden gondja, nehéz, fáradságos munkája

hiában való lesz, ha Isten előtt való alázattal el nem mondhatják e páli szavakat jó lélekkel a presbiterieink előtt: „Ti tudjátok, hogy az első naptól fogva, melyen hozzátok jöttem, mint viseltem magamat ti közöttetek az egész idő alatt, szolgálván az Urnak teljes alázatossággal és sok könnyhullatás és kísértetek közt... hogy semmitől sem vonogattam magamat, ami hasznos, hogy hirdessem néktek és tanítsalak titeket nyilvánosan és házanként, bizonyosságot tevén az Istenhez való megtérés és a mi Urunk Jézus Krisztusban való hit felől. De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, amelyet vettem az Ur Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.. Senkinek ezüstjét, vagy aranyát nem kívántam.“ (Ap. Csel. 20 13--34.) Ha azonban jó lélekkel így szólhatunk, a mi nevelői munkánk — bizony mondom — nem lesz hiában való.

Sőt! Ha elgondolom, hogy e nevelői munka nyomán, új, eszményi életű és munkásságu presbiteriumok születnek itt; ha elgondolom, hogy ez ország területén több mint 5000 magyar református *ilyen* presbiter áll mellénk az Istenért, egyházért és fajtánkért való szent munkánkban, — akkor már látom a mi romániai református Sionunkat, mint a mennyei Jeruzsálem előképét.

P. S.

Világkeresztyénség.

A keresztyénség az a legegységesebb, szellemi élethatalom, mely a Krisztusból kiáradva átkarolja a *világot*, felöleli az egész emberiséget. Az egyetemesség úgy hozzátartozik a keresztyénség lényegéhez, mint a naphoz a világosság, mely az égről alásugározván, fényözönével körülövezi az egész földet. Az egyetemes vonás kezdettől fogva minduntalan megnyilatkozik. Jézus születésekor az angyalok olyan örömet hirdettek, mely *minden nép* öröme leszen. Keresztelő János Isten Bárányának nevezi Őt, aki elveszi a *világ* bűneit. Jézus a *világ* világosságának mondja magát. Tanítványainak azt a parancsot adja, hogy hirdessék az evangéliumot *minden teremtésnek* s elmenvén széles e *világra*, tegyenek tanítványokká minden népeket. A Szentlélek kitöltetése alkalmával az apostolokat saját nyelvükön hallották szólani azok, akik jelen voltak „ *minden nép* közül, melyek az ég alatt vannak“. (Ap. Csel. 2. 5.) Péter később a keresztyénséget judaizálni, a zsidó vallás szűk korlátai közé szorítani próbálta, de azt olvassuk, hogy *ezért* Pál szemtől-szembe állott vele, megdorgálta s aztán a Lélek indítására és vezetésével átlépve vallásának és országának határán, pogányok apostolává lett, mi által az

evangéliumot az *emberiség* közkinszéré, magát pedig — bár nem látta az Urat test szerint — az apostolok legnagyobbikává tette. A keresztyénség legsajátosabb vonását képező egyetemesség Pál apostol fel-fogásában és apostoli munkásságában ragyog fel légtündöklőbben előttünk.

A keresztyénség később felekezetekre szakadt, melyek a maguk partikuláris törekvéseikkel hovatovább mind jobban körülsáncolták magukat és saját önfenntartásuk célkitűzésével olyan irányt nyertek, melyet követve teljes elkrisztustalanodáshoz, a gondozásuk alatt álló gyülekezetek és lelkek kétségbeejtő paganizálódásához jutottak. Egyben messzébb és messzébb távozva egymástól, óriási felekezetközi szakadékok keletkeztek, melyekbe éppen a légértékesebb lelkek közül valók zuhantak alá az idők folyamán. Azok, akik a ceremoniálizmus és hüpokritizmus külső kerge alatt rejlő ürességtől megirtózva (az ürességtől a természet is irtózik), lényegét, tartalmát, lelket keresve de nem találva, az egyházakból kiábrándultak, tőlük szívökben elfordultak.

Isten Lelkének munkája az, hogy a keresztyénség szétszakadozott testének válságos helyzetében a hívő lelkek Krisztusban való egységének evangéliumi gondolatával szabad egyesületi- és szövetségi formában megindult a keresztyénség *világmozgalma*, mely az összes evangéliumi alapon álló egyházak elismerésével, azok munkájának támogatásával, a felekezetközi szakadékok áthidalásával, az egyetemességre intenzíven törekedve akarja teljesíteni a krisztusi parancsot: győzzétek meg a *világot*, tegyétek tanítványokká a népeket, mentsetek meg az örökkévalóság számára a lelkeket!

A *világkeresztyénség* üdvös mozgalmainak áldásos hatása meg-látszik az egyházakon, hol mindenütt ébredés, a krisztianizálódás szilkségének belátása vehető észre, — de hány meg hány egyéni lélek tesz bizonyosságot arról, hogy a merev egyházi formálizmus között nem, de a kegyes, buzgó lelkek szabad, önkéntes bizonyágtételén keresztül meghallotta az Úr szavát s Isten kegyelme által átmehetett sötétségből a világosságra, halálból az életre. Azóta szereti, becsüli egyházát is s érte tenni, munkálkodni szívből kíván. Részt vesz az egyháznak ama munkájában, melyet reá biznak s melynek végzéséhez talentumai vannak. Ez tény, a *világkeresztyénség* gyönyörtúséges szép ténye.

Ilyen nézetem és látásom lévén e dologban, szomorú érzéssel, lelki fájdalommal olvastam igen előkelő kézből a következőket: „Senkil sem szabad megtévesztenie annak a körülménynek, hogy a hamis Krisztus a maga evangéliumát más és más névvel jelenti be a világnak. Lényeges az, hogy a Krisztus hatalmát akarja bitorolni és az ő helyébe akár lépni valamennyi formájában. Ime néhány név a sok közül: felvilágosodás, általános embepszeretet, független morál, természet-

tudományos világnézet, világot megváltó szocializmus, kommunizmus, világbéke, idealizmus, spiritizmus; teozofia és néha, mikor legveszedelmesebb: világkeresztynység“. „ fényes, pompás világcsődülétekkel biztatják a kishitűeket, hogy felekezetek fölött is lehetséges Krisztusnak egy nyája“. „ a világkeresztynség fényes mozgalmi diszkreditáltak az evangéliumot, hatalmi és dicsőségi törekvéseik álarcává téven azt“. „Bizonyára egészen jó akaratú, sőt Krisztust váró, kereső és szerető lelkek is — néha egészen kiváló keresztyn személységek is — áldozatul estek a Hitetőnek

Befejezésül hadd tegyek fel egy kérdést: hát csakugyan nincs a Krisztusnak egy felekezetek fölötti nyája? Csakugyan a Krisztus nyája a látható egyházak tagjainak összességéből áll? Es így aki valamely egyházba be van jegyezve, az Krisztus nyájához tartozik, aki pedig nincs, az nem? Én Pállal vallom, hogy akiben nincs a Krisztus Lelke, az nem az övé.

(Bonchida.)

Máthé Elek.

A szekták iratterjesztésének titka.

Nem fejtegetni akarok. Csupán tényeket sorolok elő. A különböző adventista szekták iratterjesztése jóval nagyobb, mint a miénk. Amíg mi nehézkes adminisztrációs úton, nőszoívetség útján próbálunk eladni legjobb igyekezettel egy pár könyvet azoknak, kik erre leginkább kaphatók: jobb híveinknek; addig a szekták kolportőrei házról-házra járva azok között terjesztik irataikat, kik csak névlegesen híveink, és akiknél mi nem is reméljük már azt, hogy vesznek vallásos iratokat. Valósággal megszoívetyenitenek minket eredményeikkel. Saját pénzem befektetésével is igyekszem raktáron tartani mindazokat a kiadványokat, melyeket használhatónak gondolok. Gyermekes, nőszoívetség, vallásos esték útján, ünnepek alkalmával nyilvános árusítással alig tudok elérni egy év alatt annyi forgalmat, amennyit az adventista kolportőr egy útján. Mivel érzem, hogy az én jóakaromban nincs hiány, kerestem a ténybeli okokat. Így ismerkedtem meg a szekták iratterjesztésével.

A szekták kolportőrei nem függenek egyetlen gyülekezettől sem. Azokat bizonyos körzetre, valamely gyülekezet ajánlatára és testvéri kezességére alkalmazza központi iratterjesztőjük. Bizonyos kiképzésben van részük, de ez csak egy pár könyv futólagos, reklámszereti ismeretetésére terjed ki. A többit megszerzik azáltal, hogy esti óráikban végigolvassák a maguknál levő iratokat. Rendesen felolvasnak belőle annál a háznál, ahol éjjelre megpihennek. Az iratokat közvetlen oda küldetik postán, ahol árulnak. Az el nem adott könyveket visszaküldik.

Sokáig abban a tévedésben voltam, hogy a szekták kolportőrei ezt vallásos buzgóságból cselekszik. Pedig nem így áll a dolog. A kolportőr a könyvek amugyis hallatlanul olcsó áraiból 50% (ötven %) jutalékot kap. Mivel ellátása és szállása mindig megvan valahol, ez tiszta keresete. Téli időben nem is megvetendő jövedelem, mert saját vallo-mása szerint egy, Sármáson és vidékén pár nap alatt több mint 4000 Lei értékű könyvet adott el. Gondolni lehet, hogy milyen buzgalommal dolgozik, milyen szeretettel kínálja, áruját. Idővel oly ügyes rábeszélő készségre tesz szeri, hogy nemcsak árul, de térít is. Gondoljuk csak el, milyen hatása van az egyszerű emberekre, ha egy közülük való, ki velük étkezik és hál, bibliai idézetekkel fűszerezett nagy dolgokat olvas az eladni kínált iratokból. Mi ezt nem tudjuk utána csinálni. Mert ne feledjük el, az a modor, amit *mi* részükről impertinenciának és molesztálásnak tartunk, az irott dolgokra éhes, talán irni-olvasni nem is tudó egyszerű ember előtt lelki szomjának enyhítése. Én hiába próbálkozom ezzel, mert azt olvasom, mit *én* látok hasznosnak, a kolportőr előtt megnyílik a nép szive, feloldódik nyelve, kérdései vannak s a kolportőr ügyesen éppen arra a kérdésre adja meg egy könyve címével, vagy belőle olvasott résszel a feleletet. Üzleti alapból kiindulva a kolportőr a saját hasznát munkálva, anélkül, hogy tudatában lenne ennek, evangelizáló és térítői munkát végez. — Idővel szakmája lesz és jobban végzi a maga természetes paraszti észjárásával, mint én minden studiu-mommal, éppen úgy, mint jobban tudja eladni borjuját is a papnál.

Segítségére van a sikerben a kiadványok rendkívül olcsó ára. Egy olyan kiadványuk, mely nagyságra a Ref. Naptárral egyenlő, 8—10 lei. Mi ezért csak egy „Ünnepnapok“ kettős számát tudjuk adni. Áraik 50—70%-kal alacsonyabbak a mi kiadványaink áránál. — De nem minden kiadványuk ilyen olcsó. A bibliát és azokat a könyveket, melyeket a gyülekezeteik továbbépítésére használnak, drágán adják. Ugy jöttem erre reá, hogy a szombatósok tőlem vették a bibliát, mert nálam olcsóbb volt. Elvük ez: „a bibliát drágán is megveszi, aki szereti“

Hogy miképpen tudják kiadványaikat ilyen olcsó áron adni, nem tudom. Valószínűen elsősorban üzleti alapon. Láthatjuk az újabb könyv-piacon milyen olcsóbbodást értek el a példányszámok növelésével. Diszkötésbe kötött könyvet, házhoz szállítva lehet azon az áron kapni, melynél egyes könyvnek bekötése többbe kerül. Olcsóbb árakat! ha eredményes iratterjesztést akarunk. Üzleti alapon szervezett kolportőrséget, ha mindenüvé el akarunk érni.

Van azonban egy másik magyarázó oka a szekták kiadványai olcsóságának. Van saját nyomdájuk. Van is minden egyháznak, csak nekünk nincs. Sima Jakab urék legelőször nyomdára tettek szert. Hogy

miért nincs még nekünk, igazán nem tudom. De ha nagyon akartuk volna lett volna még abban az időben, mikor aránylag kevés tőkével a „Minerva“ megalapult. És ha nagyon akarnók, ma is meg lehetne csinálni egy olyan egyházi nyomdavállalatot, mely a tiszta hasznot nem tőkék, vagy részvénytapirok értékének növelésére fordítaná, hanem a belső evangelizációs munka számára szükséges olcsó iratok előállítására. Hiába gyűjtünk perselypénzeket, mondunk le kongruánk 1%-áról iratterjesztés javára, ha a keszervesen összegyűjtött talán százezerek 60—80%-át, mint hasznot, a nyomdavállalat, könyvkötészet stb. könyvelői el. — Itt az ideje, hogy megvalósítsuk ezt a célt, mely mellett már a tordai nagyhét világi és egyházi résztvevői oly határozottan foglaltak állást.

Egyházi nyomda, olcsó árak, üzleti alapon szervezett kolportörség és lesz olyan iratterjesztésünk, mely nemcsak minden szórványba eljut, de lértető munkát fog végezni azok között, kik már elszakadtak tőlünk.

J. M.

Önfegyelmzési szabályzat.*

A Széki és Dési egyházmegyéknek Désen, 1929. október hó 24 én tartott együttes lelkészi konferenciája kimondja, hogy a lelkészek önfegyelmzésének keresztülvitelére megalakítja mindkét egyházmegye lelkészeinek kebli tanácsát.

Szervezeti szabályok.

I.

A Kebli Tanács létét az Isten Igéjéből veszi: „Istennek akarata a ti szentlé lételetek“. Ezért elsősorban a palást szentségére vigyáz, a lelkészek magán és családi életére, hivatali működésére és társadalmi viselkedésére.

II.

A Kebli Tanács célja az egymás építése: gyógyítás az egyéni hibákban, elvonás a lealacsonyító kísértésektől, az Isten lelke szerint való járás megkövetelése a családi életben, a pásztori lelkiület hiányainak pótlására való vezetés a szolgálatban, a békéltetés szolgálata, a rágalmak kivizsgálása és védelem a kívülről jövő sérelmekben.

III

A Kebli Tanács eszközei a szeretet és jóakarát, még pedig első fokon az intés és figyelmeztetés, második fokon a dorgálás, harmadik fokon a szolgatársi becsülés és érintkezés megvonása, negyed fokon ügyének a fegyelmi bírósághoz való áttevése.

* Csekme Ádám lelkésztestvérünknek e tárgyra von. bevezető előadását lapunk jövő számában fogjuk hozni.

IV.

A Kebli Tanács egy elnökből és két referensből áll, akiket három évre a lelkészi értekezlet kér föl illetve bíz meg.

Működéséről csak a lelkészi értekezletnek számolhat be, legalább öt lelkésznek kívánságára.

V.

A Kebli Tanács működésében semmi joghatósági jelleggel nem bír, semmi egyházi szervnek nincs alávetve, tagjaira e működésükből kifolyólag érdekeltségi helyzet nem állapítható meg.

VI.

Minden lelkész az egyházmegyébe való bekebelezése alkalmából a Kebli Tanács elnökének fogadalmat tesz arra, hogy a Tanács ítéletének magát mindenkor aláveti s a lelkésztársára kimondott ítélet végrehajtására kötelezi magát. — Ugyanerre az egyházmegyére jelen lelkészei jelen szervezeti, illetve önfegyelmezési szabályok aláírásával kötelezik magukat.

VII.

A Kebli Tanács tagjai megbizatásukkor a lelkészi értekezlet előtt az alábbi fogadalmat teszik:

N. N. kötelezem magam, hogy megbizatásomban igaz lelkiismeretem szerint és szolgatársi szeretetben járok el s az elem kerülő ügyekből senkinek, még feleségeimnek sem mondok el semmi olyant, ami lelkésztestvérem jó hírnevének árt, vagy ami őt további előhaladásában meggátolná. Lelkésztestvérem gyengéit a magam javára fel nem használom. Isten engem úgy segítjen!

VIII.

Az önfegyelmezésnek és a magunk szentségben, feddhetetlenségben és tökéletességben való erősödhetésének fenti szabályait mértékül elfogadjuk és magunkra nézve kötelezőnek tartjuk.

Dés, 1929. október hó 24-én.

Lelkipásztori élet esetei.

Az áldott ünnepszerzés. A hadszíntérbe eső gyülekezetemben, — hol a beszállásolt 800 katoná között egy zászlóalj magyar volt, a budapesti 32-es ezredből, — karácsony ünnepére készültünk. Szerettünk volna legalább a véreinknek, kik a frontra indulás előtt állottak, karácsonyi szent örömet szerezni és a rideg katonai életbe egy kis családias meleget varázsolni. Felhívtam a hiveket, hogy akik karácsony szent ünnepén, a magyar katonák közül néhányat vendégül látnak szíves szóra, ünnepi kalácsra, jelentkezzenek nálam. Pár nap alatt minden katonának volt vendéglátó gazdája. A parancsnokság örült a dolognak, de hát még a katonák. A parancsnok csak azért aggódott, hogy azok a Budapestről rekrutálódott 32-es csibészeknek titulált vitézek, viseletükkel méltatlanok lesznek a vendéglátásra. De aggodalmában csalódott, a katonák pompásan, hálásan viselkedtek s ünnep után, mikor egy altiszt vezetése alatt küldöttség köszönte meg nekem az ünnepre szerzett örömeiket, lelki és testi jókat, szavait így fejezte be: „Krisztus születésének ez az ünnepi alkalma, legtöbbször, pesti hitelleneket is, Krisztusévá tett”. **P. S.**

IRODALOM.

Dr. Mezey Mihály: *A református istentisztelet.* (Hozzászólás az új ágendáskönyvhöz.)

A múlt évben egyházi köreinknek egyik legaktuálisabb és legvitatottabb kérdése az új liturgia kérdése volt. Sok előadás hangzott el e tárgyban konferenciákon és egyházi gyűléseken — és sok cikk jelent meg az egyházi sajtóban is. Ilyen hozzászólás dr. Mezey Mihály magyarláposi lelkésztestvérünk és a dési e. m. főjegyzője jelzett és nyomtatásban megjelent hozzászólása is, amely felolvastatott a dési egyházmegye 1929 aug. 3-án tartott közgyűlésén és általánosságban elfogadtatott.

Dr. Mezey Mihály hozzászólása három részből áll. Az I. részben az *Elvi szempontok* at adja. Az istentisztelet három főtenyezője: az *Isten ígéje*, a *gyülekezet* és a *liturgus* s e három tényező összhangzó szemléletéből juthatunk az istentiszteleti rendtartásra nézve egyedül helyes szempontokhoz. Szerintünk az istentiszteleti berendezkedés legfőbb kérdése az Ige hirdetés, minden egyéb csak *ennek érdekében* jöhet számításba.

A II. részben *Kritikai megjegyzések*-et tesz a közrebocsátott Ágendáskönyvre. Az új ágendának egyik legnagyobb értékét abban látja, hogy a *bűnvalló* imádságot a homiletikai istentisztelet lényeges alkatelemévé tette a gyülekezeti elv figyelembevételével, de a közölt Kálvini mintát nem találja alkalmasnak, mert nem elég egyszerű és világos. Sokkal alkalmasabbnak találja e célra egy pár szó bevezetéssel vagy közbevetéssel az 51. zsoltár 3, 4, 5, 6, 11, 12 verseit. Nem helyesli az *énekeknek* a liturgus által való megjelölését avagy épen felolvasását. Elejtendőnek véleményezi a *bibliaolvasás* beállítását, miután tökéletesen elegendő, ha Isten szent Igéje csupán egyszer hangzik el. Végül kívánatosnak tartja a homiletikai istentiszteletnek prédikációs és bibliamagyarázatos istentiszteletre való differenciálódását — olyan módon, hogy a délelőtti istentisztelet csúcspontja a *prédikáció*, a délutánié pedig a *bibliamagyarázat* legyen.

A III. részben az elvi szempontok és kritikai megjegyzések alapján *Gyakorlati megoldást* nyújt, — közölve az istentiszteleti sorrendet úgy a prédikációs, mint bibliamagyarázatos istentiszteletre. Ezek szerint a lelkész az úrsztala mellett kezdi az istentiszteletet, csak a bűnvalló imádságot követő ének alatt megy fel a szószékre — és a záróének alatt lejövén onnan, ugyancsak az úrsztala mellett zárja be áldással az istentiszteletet.

A hozzászóláshoz még egy rövid *Megjegyzés* van csatolva, amelyben — tekintettel arra, hogy a dési egyházmegye közgyűlése a prédikációs istentiszteletben a bibliaolvasást megtartandónak vélelmezte — kimutatja, hogy miért tartja elejtendőnek azt?!

Dr. Mezey Mihály alapos és lelkiismeretes munkát végzett, amikor liturgiális gondolatait papírra és nyomdafesték alá vetette. Hozzászólását érdeklődéssel és lelki haszonnal olvashatja bárki. **D. E.**

KÜLÖNFÉLÉK.

Fiers Elek budapesti tisztviselő telepi rendes lelkész 43 éves korában elhunyt. A minden társadalmi körben nagyon szeretett kedves pásztor a „proletárok papja”-nak nevezték, a munkás-ság körében végzett pásztoráció-jáért. Utolsó útjára a proletárok síró ezrei kísérték el dec. havában.

Harsányi Pál gyomai lelkész-esperest Békésgyulára hívták meg.

A debreceni egyház főgondnokául a város fiatal és kiváló polgármesterét, dr. Vásáry Istvánt választották meg. Ez ősi szokást most a kiválóság szentesítette.

Református lelkészövegyek örszentmiklósi otthoná javára, egy magát megnevezni nem akaró emberbarát 10.000 pengőt adományozott.

Legáció nélkül maradt az elmúlt karácsony ünnepén több mint 50 debreceni theologus. Szomorú idők szomorú jele!

A soproni ref. templomra egy tanár egy havi fizetését, egy iparos jövedelme 10% át ajánlotta meg.

A debreceni presbiteri értekezlet azt javasolja a zsinat alkotmányozó bizottságának, hogy az olyan nagy egyházközségekben, hol a lélekszám az 5000 et meghaladja, annyi lelkészi állás állítandó fel, ahányszor 5000 lélek van a gyülekezetben és pedig ugyanennyi külön egyházközség is

alakítandó s ha ez 10-et eléri, külön egyházmegyévé szerveztesék. Mi is ajánljuk ezt zsinati atyáink figyelmébe.

Szegeden karácsonykor külön kehellyel is urvacsoráztak.

Pápán, a kollégium 400 éves jubileumának megünnepelésére készülnek.

A neuchteli államtanács határozata értelmében ezen túl minden 40 éven felüli szolgálatot teljesítő lelkész, a köztársaság címerével ékesített ezüst készletet kap ajándékkul a kultusz-tárca terhére. És a csehek a maguk országát keleti köztársasáságnak tartják.

Kinos feltűnést keltett, hogy a rimaszombati ref. püspöki beiktatáson a magas cseh funkcionáriusok meghívásra sem jelentek meg, sőt a helyi törvényszék elnöke levélben tudatta, hogy őt a kormányhatóság a megjelenéstől eltiltotta.

A protestantizmus előre törése. A legújabb statisztikai adatok szerint a földön élő protestánsok száma 224,562,418. Ebből Európára esik 123,574,349 s 89,974,400 Amerikára. Az 1898-ban még csak 170,000,000 protestáns 30 év alatt 54,500,000-rel szaporodott.

Szász Károly néhai költő-püspök születése százéves évfordulóján f. év nov. 24-én, a budapesti egyház fényes irodalmi és emlék-ünnepet ült.

430 mondd négyszázharminc teljes bibliát adtak el Hódmezővásárhelyen, rövid egy óra alatt a templom előtti téren, amikor (okt. 31) *Hegedűs* Lóránt ny. miniszter gyűjtő hatású bibliamagyarázatot tartott a templomban.

Keresztényszocialista egyház alakult Hollandiában. Krisztust elismeri, Istentisztelete központja a biblia. Dogmatikával nem törődik, a kereszténységről való felfogást tagjaira bizza. Elfogadja a történeti materializmustól megtisztított szocializmust, mint amely a kapitalista államot, a ker. felebaráti szeretet közösségével akarja pótolni.

103.092 svájci frank volt a múlt évi reformációi perselypénz, nem nálunk, hanem Svájcban, amelyet egészen a hochdorfi egyház kapott templom és parókia építésre.

Az orosz kommunista állam az időszámítás kezdetétől 1917. okt. 1-ét akarja venni. A hét szerdával kezdődnek, melyen munkaszünet lesz. Ezzel azt akarják, hogy a ker. és izr. alattvalók vasárnap és szombaton is dolgozzanak. — Moszkva vallásellenes propaganda egyetemet akart felállítani, de hallgatók nem jelentkeztek. — Mig a szovjet így dolgozik, a nép, a templomok bezárása, papok elűzése után sem tud meglenni vallás nélkül s gyakran a pogányság karjai közé veti magát s őseinek istencit imádja, a tilalmazott Isten helyett.

A zsinatpresbiteri elveknek teljes következetességgel való érvényesítését kívánja a magyarországi lelkészek egy része, a többek között azzal is, hogy szűnjön meg az egyes egyházi tisztviselők hatósági jellege. Továbbá, hogy az egyházi bíróságoknak ne lehessenek tagjai oly egyének, akik az egyházi közigazgatásban, mint tisztviselők működnek. Kívánják még, hogy a legmagasabb tisztségek is bizonyos időre és ne élethosszigan töltsenek be. Mindezt kívánják azért, hogy a hatalmaskodás és a hatalomimádat emberi kisértései jobban ki legyenek zárva az egyházi közéletből. Nálunk is megszivlelendő!

Amerikai lelkészek a rádiós igehirdetés ellen. Amerikában nagy divat az istentiszteleten való személyes részvétel helyett, a rádió hallgatás. Pedig dr. *Jefferson* newyorki pap szerint: „Az aggok és betegek számára istenáldás a a rádió, de sok másra kisértés és átok. A közös Istentiszteleten való részvételt rádióval pótolni, csak súlyos lelki kárral lehet. Az istentisztelet ugyanis nemcsak a prédikáció meghallgatásából, hanem embertársainkkal való közösségünk ápolásából is áll. A rádió emberi természetünk önző oldalát erősíti, mert elkülönít az emberi közösség ápolásától.“ Dr. *Brown* : „A rádió prédikáció meghallgatása és a templomlátogatás között olyan különbség van, mint a menyaszszonnyal való telefonbeszélgetés

és a személyes társaságában eltöltött este között. A bibliában nem az van, hogy Isten úgy szerette a világot, hogy telefonon közölte vele az evangéliumot, hanem hogy megszületett Fiát elküldte meghalni érte.”

Közpénzek kezelésére úgy a kerületnél, mint a konventnél az a kíváncsi merült fel egyik ker. gyűlésen, hogy a mai drága pénztári adminisztráció helyett (amikor pénztári és ellenőri állásokat, meg számvevőket kell drága áron fenntartani) jobb volna takarékpénztári kezelésbe adni, hol $\frac{1}{3}\%$ kezelési díjért ellátnák ez a drága adminisztrációs munka. Valóban

legfőbb üteje, hogy ez nálunk is bevezetlenség, hiszen pl. a királyhágomelléki lelkészek a kongrua-kezelésért 1% -ot juttatnak a ker. pénztárnak, pedig $\frac{1}{3}\%$, mégis kevesebb, mint 1% ! De meg nem jobb volna az 1% -ban befolyó sok-sok ezer koronával a lelkész-árvák könnyeit törölni? Hogy is jön ahhoz a lelkési kar, hogy az egyházi adminisztráció költsége jó részét, az annyira szükséges segélyből viselje?

Szerkesztői üzenetek :

Előfizetési díjak nyugtázása : Király Gyula (Magyarszilye) 120 L. múlt évre, Bodor János (Szászváros) 120 L. és Bartók Dénes (Magyarigen) 240 L. f. évre.

REFORMÁTUS

LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:
egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Blaj—Balázsfalva
Jud. Tárna Mică.

Felelős-szerkesztő:

DERZSI ENDRE
balázsfalvi lelkész.

Társ-szerkesztő:

PELESKEY SÁNDOR
szatmárhegyi lelkész.

Egy kísértés a sok közül.

Van nekem egy ifjú szolgatársam, aki lapunk történetébe az által írta be a nevét, hogy mindig csak ígér, de még mindez ideig egy cikket sem írt. Többek között — ha jól emlékszem — a múlt nyáron megígérte, hogy írni fog a következő szójátékról: *Kapaszkodván felvesz minden elvet, felkapaszkodván elvet minden elvet.* Az ígéret beváltására két hónapi haladékat adtam, azzal, hogy amennyiben ez alatt az idő alatt ígéretét be nem váltja, a szerzői jog érvényét veszti és én automaticamente belejutok e jog birtokába. Azóta elmúlt nemcsak egyszer, hanem háromszor két hónap is, de az én ifjú szolgatársam ígérete csak ígéret maradt. Így jutottam én — immár törvényesen is — abba a helyzetbe, hogy a fenti szójátékban rejelő életigazságot bonckés alá vegyem.

Annyival inkább teszem ezt, mert nem hinném, hogy akadna valaki, aki ezt a fenti szójátékban rejelő életigazságot kétségbevonná. *Kapaszkodván felvesz minden elvet, felkapaszkodván elvet minden elvet.* Egy kissé talán durván hangzik, de igaz. Igaz az élet minden viszonylatában, tehát igaz az egyházi közéletben is. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy ez mindig és mindenkiel így van. Hisz ez szomorú lenne. Istennek hála — vannak tiszteletreméltó kivételek is. És a fejlődésre,

előrehaladásra — mint az élet többi viszonylataiban úgy az egyházi közéletben is ezek a tiszteletreméltó kivételek adják meg a garanciát. Hanem csak azt jelenti, hogy — mint az élet többi viszonylatában — úgy az egyházi közéletben is súlyos kísértést jelent az u. n. *beérkezés*. Sok nemes törekvés, építő szándék szenvedett ha nem is kifejezetten hajótörést, de mindenesetre kényszerű megállást a fenti szójátékban rejülő szomorú életigazság miatt.

Az elvhütlenség pusztulást, sorvadást, halált jelent. Viszont az elvhűség gyümölcsöt, eredményt, életet teremt. Hogy pl. a mi sokunk által forrón óhajtott Lelkészegyesületünk ügye úgy áll — ahogy áll — ennek nem utolsó oka a mi elvhütlenségünk. Mert ha következetes elvhűséggel kitartunk mellette, akkor lehetetlen, hogy a Lelkészegyesület életre ne keljen. Adjon az Isten mindnyájunknak olyan lelket, hogy a *beérkezéssel* — vagy hogy betű szerint hű legyek, a *felkapaszkodással* — természet-szerűen együtt járó kísértésnek tudjunk diadalmasan elleneállani és elveink mellett bármily körülmények között hiven kitartani. Ez bizonyára csak hasznára lesz Anyaszentegyházunknak és dicsőségére fog szolgálni az Istennek!

D. E.

Zsinatunk és a Lelkészegyesület.

A romániai mindkét egyházkerületünk vezetőségének elvi állásfoglalása, a Lelkészegyesületet illetőleg, ismeretes mindnyájunk előtt. Ez az elvi állásfoglalás végeredményben oda konkludál, hogy ezt a kérdést megoldja a már megnyílt zsinatunk. De a hogyan kérdésre nézve semmit nem tudunk. Pedig bizonyos dolog, hogy a kérdés megoldásának mikéntje nagyon érdekelné bennünket. Szeretjük hinni, hogy megfelelő időben adatik alkalom nekünk a megoldás mikéntjének megismerésére és a hozzászólásra is.

Jelen sorainkkal mégis, már most szükségét látjuk a kérdéssel foglalkozni abból a célból, hogy a kérdés megoldását ezzel is könnyebbé tegyük a zsinati atyák számára, de meg lelkésztestvéreink is látván lássanak és hallván halljanak.

Ez alkalommal arra akarunk rámutatni, hogy a Lelkészegyesület kérdését miként oldja meg a helvéciai, közelebbről a genfi egyházi törvényhozás.

A genfi kanton kálvinista egyházai 1908-ban állapították meg ma is érvényben levő egyházalkotmányukat, a 67 tagu egyházi törvényhozó testület (Constituante ecclesiastique) által.

Ez az 1908-as egyházalkotmány, melynek megállapítását az egyház és állam szétválasztása tette szükségessé — ép úgy mint a régi, az egyházi élet szerveire nézve teljesen egyező.

E szerint az egyháznak a következő hivatalos szervei vannak :

1. a konzisztórium, mely a mi egyházmegyénkkel azonos ;
2. a parókiális tanácsok, amelyek a mi presbiteriumunknak felelnek még ;
3. *a lelkészek társasága (la Compagnie des Pasteurs).*

Nyilvánvaló ebből, hogy a genfi kálvinista egyházalkotmány szerint a „lelkészek társasága“ ép' oly hivatalos szerve az egyháznak, mint a konzisztórium (egyházmegye) vagy a parókiális tanács (presbitérium).

A törvény kimondja, hogy a genfi kanton kálvinista lelkészeinek társasága az egyház *független, autonom szerve*. Mint ilyen ügyviteli szabályait maga állapítja meg anélkül, hogy az a konzisztórium megerősítésére szorulna. Ez a lelkész társaság, mint az egyháznak hivatalos szerve, az egyház életének és pedig külső-belső életének lényegébe vágó hatás és ügykörrel felruházott szerve. S maga a törvényhozás örködött afelett, hogy ennek a szervnek a gyakorló lelkészi jellege szigoruan megőriztessék.

Érdekesen világítja ezt meg a törvény tervezetet készítõ bizottságnak tárgyalása. A tervezet, ami később változatlanul elfogadott törvény lett, kimondja, hogy a lelkészek társasága a hivatalban levõ lelkészekbõl alakul. A társaság azonban megengedheti, hogy a nyugalomba vonult lelkészek, a segédlelkészek és a lelkész jellegû egyetemi theol. fakultás tanárai tanácskozási joggal résztvehessenek az ülésein. Volt, aki e meghívhatóknak tervezettek is rendes tagul szerette volna a társaságba bevenni, de a többség véleménye szerint, *a gyakorló lelkészek elhozzák a Társaságba lelkészi tevékenységük közben felmerülõ gondjaikat, bajaikat és csak akkor lehetnek bizalmasak egymáshoz, ha családias kötetlenségben érzik magokat.*

Imé így sorozta be a genfi egyházalkotmány az egyház lelkipásztorainak kollektív személyét, mint hivatalos szervet a törvénykönyvbe. **S** ki merné mondani, hogy ezzel aláássák, megdöntik a református egyházalkotmány fundamentumát? Ki merné állítani azt, hogy a nagy reformátorára büszke Genf megtagadta az egykor falai között mûködõ Kálvin szellemét és hûtlenek lettek annak tanaihoz, egyházalkotmányához? Nincsen senki, bizonyára senki, aki ezt mondaná!

Mindezeket tudva, kérdésbe tehetjük: milyen elvi okok miatt nem szabad a romániai református lelkészikarnak külön egyesületbe tömõ-

rülni, amikor a református egyházalkotmány klasszikus hazájában egyenesen az egyházi törvény írja azt elő? Ha pedig nálunk ez nem írja elő, miért nem lehet szabad egyesülésben munkálni a lelkészikarnak az anyaszentegyház javát és a maga szellemi, meg anyagi előhaladását? Anélkül, hogy a feleletet bevárnánk e kérdésekre, megállapítjuk, hogy mivel a lelkészikar hordozza az anyaszentegyházban a legsúlyosabb felelősséget és kapta az anyaszentegyház fejétől: a Jézus Krisztustól a legdicsőbb megbízatást, ez a lelkészikar méltó arra, sőt az anyaszentegyház magát becsüli meg vele, ha ennek a lelkészikarnak, mint kollektív személynek bizonyos kérdésekben döntő jogot és kezdeményező szerepet ad az anyaszentegyház alkotmányában. Ez nem hierarhia, hanem az anyaszentegyház lényegéből folyó következmény.

Gondoljuk csak el, ha ez így lett volna már a múltban, történetelt volna az az abszurditás, hogy az oly régóta óhajtott egységesítését a liturgiának, egy világi emberünknek az urvacsora kérdésekben való állásfoglalása évekre visszavetette? Lehetett volna akkor liberális szempontból, a bibliai szempontot nullifikálni?

Aztán gondoljuk csak meg, ha ez így lenne a jelenben, hát lehetett volna az új erdélyi ágendáskönyvet, illetve a liturgiát, annak használatát emberi tetszéstől függővé tenni?

Véleményünk szerint: soha!

Hát az lehetne, hogy az az egyház, amelynek szolgálatában égeti el magát az áldozat oltárán a lekipásztor, megengedi, elnézi, hogy szolgálatképtelenség esetén ő maga, ha ő meghal, hát akkor az özvegye és árvái nyomorban tengődjenek?

Szerintünk ez sem lehetne, csak a lelkészek őket megillető helyhez jussanak az egyházalkotmányban.

Hiában, az bizonyos dolog, hogy amint a régi magyar állami iskolai utasítás a tanítót az iskola lelkének, úgy a lelkészt is egész bátran nevezhetjük a gyülekezet lelkének.

Ez a lélek több megbecsülést érdemel és vár, sőt követel. Jogalapja ott van a kálvinizmus szülőföldjének egyházalkotmányában. Ez a mi egyesülésünk magna kárthája, erre tekintsenek a zsinati atyák. Ez a mi ujévi kérésünk hozzájuk!

Peleskey Sándor.

Elv és gyakorlat.

(Előadás a széki és dési egyházmegyéknek Désen, 1929. okt. 24-én tartott együttes lelkeszi konferenciáján.)

Mikor feladtam magamnak ezt a tételt: elv és gyakorlat, sokkal könnyebbnek tetszett a kidolgozása, mint amikor ahhoz tényleg hozzáfogtam. Mert előadást tartani az elv által irányított gyakorlatról, vagy megbeszélést vezetni be a gyakorlat által tisztuló elvről — még az egyház szféráin belüli körben is — egyformán széles, messzi mezőkre visz. Szűkíteni, elhatárolni kell azért mindenekelőtt a kérdést. Miféle elv és miféle gyakorlat az, amiről szó van vagy szó lehet? Lelkeszi-konferencián vagyunk s így a legkézenfekvőbb, hogy a lelkipásztori elvről és lelkipásztori gyakorlatról legyen szó.

Az, hogy lelkipásztori, papi elvről egyáltalában beszélni lehet, ez már bizonyos ítéletet foglal magában. A szó igazi jelentését véve a lelkésznek felesleges, hogy elvei legyenek, sőt nem is kívánatos. Az elvi magaslat még nem magaslat, legalább is nem olyan magaslat, mint a meggyőződésnek vagy a Jézus Krisztusba vetett hitnek magaslata. Mert az elv a kazuisztika mérőszinórája, csak a dolgok külsejére, a technikai oldalra néz s lényegileg sokkal több az elhatároló mint a felszabadító tendencia benne. Valamit elvből nem tenni a meggyőződés vagy a közvélemény dacára, sokkal gyakoribb dolog mint az ellenkezője. Az elv egyéni körülbástyázás s éppen ezért szemben állhat a közvéleménnyel vagy a józan ésszel, sőt a meggyőzéssel is; mert csak külsőleg valami. Így aztán éles ellentét támad az elv és gyakorlat között, mely lehetővé teszi, hogy elvről és gyakorlatról így szembeállítva lehetessen beszélni. Az a helyzet áll elő, hogy a dogmatika nem hajlandó hozzáigazodni — mert nem is igazodhat — az elvekhez, a papi elvek pedig nem minden esetben némulnak el ott, ahol már csak a dogmatikának, az egyház hit és életteljes önerősítő és megtartó tanának szava kellene hangozzon.

Ezt az elv és gyakorlat között fennálló sokszor veszedelmesen mély szakadékot felmutatni, egész dogmatikánktól, egész egyházi életünkön — mindkét mart felett — végigvívó bepillantással, mint eleinte gondoltam — jóval túl vinne a jelen alkalom keretein. Elsősorban időből vennék el velem, mi az utánam következő előadók mondanivalója elleni méltatlan támadás volna. Azért a lelkipásztori elv és gyakorlat még mindig széles mezejének csak egy sarkára, a lelkipásztoroknak egymással, a szolgatársi viszony falain belüli elv és gyakorlatára helyezük le a vizsgáldóság lámpáját. E kérdés köré igyekszem levezetni röviden összes mondanivalómat.

Hosszasan lehetne fejtegetni itt azt, hogy milyen elvekkel is állunk hát egymással szemben mi papok? Elvünk-e jóba lenni mindenkivel, elvünk-e a kartársi viszony keretein belül való lojálisítás, elvünk-e annak adni a szívünk, aki azt kéri? Van-e egyáltalában az egymásközti viszonyra vonatkozó annyira egyetemes elvünk, hogy az már szabályszámba mehet, mint pl. a mult patriarchálizmusa, vagy pedig tisztán csak az egyéni felfogás szabadjára engedve élünk? A gyakorlat ez utóbbi mellett bizonyít, hisz a lélektalálkozás áldott barátságai mellett ott kell lássuk az egymásra görbén néző papi tekinteteket, a gondosztó társak mellett ott kell lássuk az egymásra bajt rakni kész társakat is, a szeretet tüzétől égő arcokat a közöny és nembánomság fagyottjai állják körül. Oh, a gyakorlat, az élet sok szomorú képet mutat nekünk a társak között is magárahagyottságról, a hátmegetti leszólásokról, az őszinteségig soha nem menésről, a segédkezet nyújtani nem tudásról, a testvérietlen testvéri viszonyról.

A történeti visszapillantás rendjén megállapíthatjuk, hogy ennek a viszonyoknak rendezése az egyháznak minden időben elsőrangu, szinte lét kérdése volt. A kérdés azért, amit fentebb vizsgálódásunk elé tűztem egészen aktuális és legkevésbé sem új. Legfennebb csak így az elv és gyakorlat ellentétes szempontjaiból való beállítása új, de ez a kérdés, a lelkészek önfegyelmzése címen jelenben is Anyaszentegyházunknak évek óta egyik legégetőbb problémája. — Mikor Kovács László esperes úr ezt a kérdést, a Sepsiszentgyörgyön 1924. szept. 8–12. napjain tartott első református nagyhéten formába öltöztette és javaslatot nyújtott be, senki sem gondolhatta volna, hogy ezzel évekre zsilipje nyílt az erdélyi papság békételenségének, a vélemény nyilvánításoknak és szóharcoknak. Ma még nem ért véget az akkor megindult harc, bár az eltelt öt év óta kétszer is frontot változtatott, mint bebizonyítani megkísérlem.

A sepsiszentgyörgyi javaslat úgy került az erdélyi papság egész közvéleménye elé, ahogy általában minden komolyabb javaslat kerülni szokott: az Igazgatótanács 8646—1924. I. sz. körlevélben felhívta az egyházmegyéket, hogy nyilatkozzanak e tárgyban. A válaszokat 1925. május 31-ig kellett beküldeni. Csak a Szemlében utánanézve tudtam valamennyire rekonstruálni az egyházmegyéek véleményét. Innen az tűnt ki legelőbb is, hogy a javaslat körül egész kis irodalom keletkezett. A felkavart porfelhő nőtt-nőtt, míg a mai sűrű halmazállapotához elérkezett, amikor már nemcsak a kérdést, de még egymást is alig tudjuk látni. A hozzászólások közül megemlítem a következőket: Fülöp Lajos az egyház fegyelméről, Hegyi Péter az udvarhelyi egyházmegye határozatáról, dr. Imre Lajos a szentek közösségéről, Tolcsvay Lajos és dr. Tóth Lajos az erre adott válaszokról, az 1925. aug. 21-iki Szemlében Csűrös

Ferenc a testvéri tanácsról. Összegezvén a főbb vonásaiban jelzett kis vitairodalmat, azt lehet megállapítani, hogy az összes hozzászólók egy és más formában múlhatatlanul szükségesnek látják a lelkészek önfegyelmzése kérdésének s ezzel kapcsolatosan vagy ezt követőleg az egész egyházfegyelemnek nyúgpontra vitelét, de a megvalósulás felé való megindulás előtt óriási elvi akadályt gördít mégis majdnem mindenki oda. Az történt, ami sok-sok esetben megtörténik közöttünk: az elv megfojtotta a gyakorlatot! Ez a barrikád elv jelen esetben az egyetemes papság sokat hangoztatott elve volt. Megindult — mint annyi sokszor — az elvi sőt dogmatikai szélsőségek között való mozgás. Gondolhatni-e külön, testületi, a papság kebelén belüli fegyelmzésre? Nem sértő-e ez a hívek nagy tömegére? Ezek a kérdések állottak elő. S nagy nevek kimondották: nem, ez nem lehet, mert ez már a katolicizmus felé való hajlás lenne. Ez az elv aztán az egész áldott lehetőséget elfullasztó képtelenséggé lett. Mintha bizony a református híveknek nem lenne szükségük arra, hogy papjaik előhaladjanak a szentség útján, mintha a hit állomásán nem egyetlen vágányra kellene befussanak a különböző keresztényen felekezetek meggyőződés és magatartás vonatai? Mintha mi szent népség és királyi papság hangoztatói jobbak és szentebbek lennének vagy lehetnének más egyházak papságainál! Hova visz minket az elv s hogy megöl sok drága gyakorlatot! A sok szó elhangzott, de semmivel sem mentünk előbb, semmivel sem lettünk jobbak.

A nagykirályi hét előttem egy igen jelentős határozatot hozott, azt, hogy a lelkészeknek igen is szükségük van külön megbeszélésekre, konferenciákra. Ugy lehet tekinteni ezt a határozatot, mint egy gúzsból való szabadulást. Ez a gúzs, az a megbénító elv volt, hogy a papság nem láthat több munkát, szélesebb mezőt az egyházban maga előtt, mint akár a falusi hívek, mert hisz mind királyi papság vagyunk. Pedig, külön rend vagyunk, csak nem à priori külömb rend is! Nem külömbek, de külömbözők, mert több felelősséggel, tálentummal felruháztak, akiktől minden téren több tudást, hitet, szeretetet, áldozatot és élettisztaságot vár Krisztus és várhat az Anyaszentegyház. A külön rendiség illusztrálására legyen szabad egy több mint háromszázéves, a papi méltóságról szóló predikációból szemelvényeket felhoznom.

„Jézus korában — kezdi a régi író — sicut populus, sic sacerdos, mindazáltal a papi rendet nem kisebbitette Üdvözítőnk, sőt azok illő tiszteletét megadta. Így szól a Mózes székében ülőkről tanítványainak: „Annakokáért amit parancsolnak néktek mindazt megtartsátok és megcselekedjétek“. A tiz bélpoklost is a papokhoz küldé, hogy így is beteljen az Írás. Pál apostol is csak tudatlanul szidalmazza Anániást, a fő-papot. Krisztus és tanítványai becsülték, megtisztelték az ó-testamentumi

papságot. Lássuk most már az új-testamentumi papság tisztségét. Kik vagyunk mi? Az Isten titkainak tolmácsai, a mennyei üzenetek követői, az üdvösség sáfárai, Isten munkatársai, lelkek számadói, (Zsid. 13, 17.) egy szóval oly dolgok végzői, melyek nélkül sem az emberek világa nem állhat fenn, sem az emberek jól nem élhetnek, sem üdvösséghez nem juthatnak. Ha van mértéke a pap megkritizálásának vagy meg-rágalmazásának, kell azért legyen mértéke a tiszteletadásnak is, mely a papot megilleti. — A papság magasabb hivatást tölt be a királyoknál. „Krisztusért járván tehát követségben, mintha Isten kérne mi általunk“ így ír Pál apostol a II. Kor. 5, 20. v.-ben, bizonyítván, hogy a pap Isten képviselője a földön. Jézus maga mondja apostolairól — akikkel egy hivatásu a pap, mert erre kötelezte magát és mert a világ ezt tudja róla — „aki titeket hallgat, engem hallgat és aki titeket megvet, engem vet meg és aki engem vet meg, azt veti meg, aki elküldött engem“ Luk. 10, 16. A Galáciaiak úgy fogadják Pált valóban, mint Istennek angyalát, mint Jézus Krisztust. Hát téged, miként fogadott a te gyülekezeted? Az anyagi nevezet ébreszti a papokat a tiszta, szent életre. Mert az angyalok sem torkosságba, sem testi gyönyörűségbe, sem pénzgyűjtésbe, sem egyéb világi enyelgésekbe nem elegyítik magukat. Szüntelenül és fáradhatatlanul dicsérik, áldják és szentnek kiáltják az Istent; üresek kell legyenek nemcsak cégéres bűnöktől, de világi hiúságoktól is. Mert a trágár csufságok a világi emberek szájában játékok, de a papok szájában káromlások, a részegség egyebeknél vétek, a papoknál szentségtörés. Azért mint őrző angyaloknak, noha emberek körül forognak, mindenkor látniuk kell az Isten színét. — A királyi papság királyságának ereje pedig elsőbben magára terjed a lelki királyra, hogy indulataival birjon, lelkén a testnek, hogy hatalmat ne engedjen, bűnök rabságára magát ne ejtse, hogy a Sátán, aki győzelmet szokott venni a földi királyokon, meg ne hódoltassa őtet. Egyiptomban király nem lehetett, aki pap nem volt. És valóban a pogányok ma is legyőzik a keresztyéneket a papok megbecsülésében. — Papok, papok — fejezi be a régi író — éreztetek méltóságtokat, hogy amit nevetek és hivatalotok mutat, azzal egyezzen erkölcsötök, ne rutitsátok felettébb tisztességes állapototok feslett étellel. Eszetekben forogjon, hogy méltóságosabb hivatal nincs a papságnál, de veszedelmesebb sincsen, ha bűnökkel mocskoltatik. Könnyebben esünk alacsony helyről, nagy romlás a nagy méltóságból való esés. A nagy tisztességet azért nagyobb vigyázattal kell őrizni, mert akinek több adatott, attól többet várnak.“

A külön rendiségre való ilyen illusztrált kitérés után visszatérve az önfegyelmezésünk kérdéséhez, úgy gondolom tételként lehet leszögezni, ha megoldatik a lelkészek önfegyelmezésének kérdése az egyház egész

fegyelmezésének 70 vagy 80%-a lesz megoldva. — Az öt évvel ezelőtt elhangzott javaslat kapcsán még sem oldódott máig se meg a kérdés, mert a gyakorlat előtt ott állott az elv s kizárta azt az elvi magaslatokon való vitázás kapuján. — Az 1925. év végi utolsó hozzászólások után látszólag kátyuba esett az egész kérdés. De a szivekben égett s mert nem lehetett úgy megoldani, hogy gyakorolhat-e a papság önfegyelmezést, a kérdés megfordított s megindult a Szövetség vagy Egyesület lavinája, azzal a megfontolással: kil és mű azok egymásnak, akik önfegyelmet akarnak gyakorolni, szövetségesei vagy egyesültjei-e egymásnak? Hamis vágányra terelődött egészen a kérdés. Ismét elvek miatt hagyatott teljesen figyelmen kívül, *a tény, hogy pap és pap egymásnak örök testvérei: szolgálói és bírái maradnak míg Isten a református egyházat megmaradásra ítéli!* A forró kásának ugyanolyan kerülgetése folyik még ma is az öregek és fiatalok közvélemény elé dobott hangzatos jelszavain keresztül. Ennek gyökerén is az a kérdés rágódik: milyen viszonyban vannak egymással az önfegyelmezésre induló papok? Pedig meddő és felesleges az egymáshoz való viszonyunkat boncolgatni. Olyan tiszta az, mint a tengerszem vize. S hogy mély lehessen, éppen ezt kellene valóra váltasuk. Egymásnak segítségére, a szentségben és tökéletességben való járhatás, meg kell induljunk az önmagunk fegyelmezése felé, testvéri szívvel és indulattal s a lélekben és Istennek szánt szolgálatban való áldott találkozás reményeége alatt.

Ilyen elgondolásokkal a Kovács László esperes ur és Csűrös Ferenc lelkész ur javaslatai alapján készített szerény önfegyelmezési szabály tervezetemet mielőtt bizalommal lelkésztestvéreim elé terjeszteniém, még csak egy dologra kívánom felhívni a szives figyelmet. Tervezetemben úgy van kihangsúlyozva, hogy önfegyelmezésünk létét az Isten Igéjéből veszi, mert az ő akarata a mi szentté lételünk. Ennek igazságánál legyen szabad Erdély ma egyik legnagyobb fiának, Ravasz Lászlónak tekintélyére hivatkoznom, aki írásaiban megfogalmazva, egész életében kidomborítva hirdeti, talán mint egyetlen ismert legnagyobb igazságot: „Aki napról-napra nem szentelődik, napról-napra züllik az”. A mi önfegyelmezésünk — bármilyen formában — áldott segítség kell legyen abban, hogy elhivatásunkhoz méltóan az Anyaszentegyház fehér aratásaira készen egymásnak a szolgálatban való és lelkünk üdvösségének a megtalálására napról-napra ne zülljünk, rusztikosodjunk, de napról-napra szentelődjünk. Hiszem, hogy ezt mindnyájan akarjuk és hiszem, hogy a Krisztus ígéréthez képest, ami felől ketten vagy hárman egyakaraton vagyunk, amit csak kérünk megadja nekünk a mennyei Atya. Azt is, hogy egymás megtalálásán át kiragyogjon közöttünk az Isten dicsősége. Soli — Deo gloria!

Csekmo Ádám.

ÖRSZEM.

Uj liturgiánk tígye egyelőre nyugvópontra jutott, a hosszas és alapos tárgyalás után hozott erdélyi e. kerületi határozattal. Határozlatot pedig, hogy minden marad a régiben és majd máskor fog a kerület bölcsessége határozni. Hát ez is határozat! Ám hol az egység, amelyért mindenek történtek? Az igazgatótanács ugyanis a gyülekezetekre bizza, hogy az új liturgiát bevezessék-e vagy nem. Most lesz már szent össze-visszaság az egységre törekvés nagyobb dicsőségére. Pedig mit is mond Gönczy Lajos az akadémiai estélyen tartott (1929. dec. 10.) előadásában: „nem lekicsinylendő ajándék az istentiszteleti rend egysége!” A kerületi határozat előkészítése, meghozatala pedig mintha „lekicsinylené” ezt az egységet.

* * *

„*Gyalázat*” a címe a Kálvinista Világ ama közleményének, amely a Keresztyén kritika című rovatban látott napvilágot. A közlemény címe nagyon fedi a tartalmát is. De amikor a Keresztyén kritika a rovat címe és ez alatt ehhez hasonló közlemények jelennek meg, nem volna időszerti gondolkozni a rovat címének megfelelő változtatásán.

Igazán keresztyéni, szelid lelkületű dr. Nagy Géza professzor urat kérjük ennek meggondolására.

tr.

IRODALOM.

Dr. Makkai Sándor: Püspöki jelentése.

A püspöki jelentések rendszerint eseményszámba szoktak menni. Az egyházkerületi közgyűlések kimagasló pontjai azok a beszámolók, melyek teljes, nyílt és áttekinthető képet nyújtanak az Anyaszentegyház egész életéről, feltüntetvén annak nemcsak fény, hanem árnyoldalát is. Ilyen eseményszámba megy az a *Püspöki jelentés* is, melyet az erdélyi református egyházkerület 1929. november 23-iki közgyűlésén dr. *Makkai Sándor* tartott és amely jelentés nyomtatásban is megjelent.

„Egy bölcső és egy koporsó előtt hajlik meg az isteni kegyelem iránti mélységes hálájával és hódolatával a magyar református Sion” — így kezdődik a püspöki jelentés. És utalással *Károli Gáspár* és *Bethlen Gábor* emlékekben gazdag, áldott életére — végigvezet az erdélyi egyházkerület utolsó egy évének történésein.

A *statisztikai képből* megtudjuk, hogy az erdélyi egyházkerület összlélekszáma 1928. végén 502,638 volt, ami a megelőző évhez képest 4284 szaporulatot jelent. Örvendetes emelkedés mutatkozott hiveink

anyagi teherviselésében is, amennyiben ez a megelőző évi összeget több mint másfél millió Leivel meghaladta. Ellenben aggasztó jelenség a magyar református gyermekek születésénél mutatkozó apadás és a kivándorlásnak 212 esetről 562-re való emelkedése.

A személyi változásokról szólva a püspöki jelentés megemlékezik arról a veszteségről, amely halálozás, lemondás és nyugdíjbavonulás útján érte egyházkerületünket — és arról a nyereségről, amit az ujonnan választottak munkába állása jelent.

Az egyházmegyék életéről szóló esperesi jelentések közül különösen kiemeltetik a kalotaszegi és nagysajói, míg a legterjedelmesebb — 77 félv oldalon, mindenre kiterjedő gonddal — a marosi.

Püspöki vizitáció a gyulafehérvári egyházmegyében történt, a kollégiumok közül pedig a kolozsvári és szászvárosi kollégiumok részesültek püspöki látogatásban.

Az iskolaiügyi jelentésből örömmel olvassuk, hogy az összes felsőbbfokú középiskoláink nyilvános jogúak lettek, sajnos a tordai, brassói és dicsőszentmártoni leánygimnáziumok a nyilvánossági jogot még nem kapták meg. A középiskolai tanulók létszáma 345-tel apadt. Az elemi iskolák közül 5 újra bezáratván, 366 elemi iskola működik 522 tanítóval.

A lelkiélet és helmissziói jelentésből megtudjuk, hogy 344 vasárnapi iskola van nyilvántartva, 74 fiú és 43 leánybibliakör működik, 10 egyházmegyében volt papné-konferencia és a nőszövetségi mozgalom — elenyésző kivételekkel már mindenütt megszervezkedett.

Megemlékezik még a püspöki jelentés a diakonia ügyéről, a szászvárosi Árvaházról, az iratterjesztésről, az Ágendáskönyvről, a vallástani-tanítási tankönyvekről, a nagykárolyi Református Nagyhétről, egyházkerületünk külföldi kapcsolatairól és a Romániai Református Egyház első zsinatáról. És így végződik: „A teljes Szentháromság, egy örök igaz isten megtartó kegyelme nyugodjék meg és tündököljön el nem muló glóriaként az Anyaszentegyház mártirhomlokán, hogy hirdettessék közöttünk az ő Nevének dicsérete, dicsősége nemzetségről-nemzetségre!”

Adja Isten, hogy így legyen! Ámen!

D. E.

Theologiai Szemle. A theol. tudomány folyóirata, szerkeszti Csíkcs Szándor e. ny. r. tanár Debrecen. Megjelenik kéthavonként. Előfizetési díj egy évre: 20 pengő. 1—3. szám. V. évfolyam. Az „O. R. L. E.” kiadása. 192 nagy lexikon oldal. Ez a hatalmas füzet a Theologiai Szemle V. évfolyamának nem csak terjedelemre nézve, hanem belső tartalmát tekintve is igen sulyos és méltó reprezentánsa a magyarországi tudományos theologiai irodalomnak. „Az Ige” rovata, D. Dr. Baltasár Dezsőnek, a speyeri protestáció négyszázados emlékünnepe, a speyeri temp-

tündérmesejáték. *A királyné rózsái*, ifjusági szindarab: történik 1549-ben a gyalui kastélyban, Izabella királyné Erdélyben tartózkodása idején. *Tárka táncok*, versek és táncok: jótékonycélú előadás lehetőleg szegény gyermekek vagy árvák javára, — a versek meg a táncok teljes műsort alkotnak. *Beszélnék a virágok*, zárőnnepélyre: leányiskolában, zárőnnepélyre alkalmas, — hat kislány a szereplő, a megfelelő virágjelmezben vagy virágcsokorral. *A suszterinas*, vigjáték: játszhatják felnőttek is, megrendezhető gyermekszereplőkkel is. *Két kicsi testvér*, karácsonyi szindarab. *A boszorkány karácsonya*, karácsonyi színjáték. Van ezeken kívül 11 *újévi köszöntő*, 8 *név vagy születésnap*i köszöntő apának, anyának, nagyapónak, nagyanyónak, tanitóbácsinak, tanitónénik stb. és *egyéb alkalmi versek*: Mikuláskor, karácsonyfa-ünnepélyelőtt, a karácsonyfa alatt, husvéti vers és öntözőversek.

Szerzőnek — amint az előszóban maga írja — könyvével nem az a célja, „hogya a sok, Erdélyben megjelenő könyv között eggyel több legyen, hanem az, hogy a tanitóbácsik és tanitónénik, meg a jótékony egyesületek vezetői ne törjék sokáig fejüket azon, hogy mit is adassanak elő, ha gyermekelőadást akarnak rendezni“ — és könyve ennek a célnak — amint a fenti tartalmi ismertetésből is látható — elsőrangúan megfelel.

A szindarabok egyrésze a Cimborában jelent meg, Benedek Elek jóindulatú kritikája mellett. És szerző könyve megjelenésével is neki szeretett volna meglepetést szerezni, ami azonban a nagy mesemondó hirtelen jött halála miatt nem következhetett be. Benedek Elek emlékének ajánlja fel tehát hálás szeretettel könyvét az illusztris szerző.

Amidőn könyve megjelenése alkalmából a szerzőt őszinte szeretettel köszöntjük, a könyv megjelenését legmelegebben ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

D. E.

KÜLÖNFÉLÉK.

Értesítés. Szeretettel értesítjük előfizetőinket, hogy a f. évi előfizetési díj $\frac{1}{2}$ részletének (120 L.) kongruából történendő levonása tárgyában megkeresést intéztünk az e. m. pénztárnok testvéreinkhez, akiket erről a helyről is kérünk — lapunk existálhatása érdekében sziveskedjenek kérésünknek eleget tenni. A bánáti, bihari, nagy-

károlyi és nagyszalontai egyházmegyékből azokat a lelkesztéstvéreinket, akik lapunkat elfogadták és nem küldték vissza, szintén előjegyzésbe vettük és erről a helyről is kérjük őket, sziveskedjenek a pénztárnok testvéreinknek beleegyezésüket adni az előf. díj levonására vagy pedig értesítést küldeni a lap küldésének beszüntetésére.

Helyreigazítás. Lapunk múlt számában közölteletl egy *Önfigyelmeztési szabályzat* — olyan beállításban, mintha ezt a széki és dési egyházmegyéknek Désen 1929. okt. 24-én tartott együttes lelkészi konferenciája elfogadta volna. Ez a beállítás nem felel meg valóság-nak, mert a jelzett *Önfigyelmeztési szabályzat* csak javaslat volt, de nem fogadtatott el — azzal az indokolással, hogy a kérdés egyrészt behatóbb tanulmányozást igényel, minthogy azt első hallásra megvalósítani lehessen, másrészt pedig ezt az ügyet az egész egyházkerületben egyöntetlően kell megoldani.

Bonchidai egyházközségünk f. évi jan. hó 5 én tartotta e téli időszakban második vallásos estélyét a gyülekezet tagjainak s a helyi intelligenciának nagyszámu részvételével.

A 37. ének közös éneklése után Máthé Elek helybeli lelkész bibliát olvasott (Ján. 20. 19—31.) és inádkozott, kérve Istent, hogy tegye a Jézust, aki egykor tanítványai között megáll a középen s aki a világtörténelem központjává lett, a mi életünknek is központjává. Mihályi Bandika szép ujévi verset szavalt. Lovász Mariska és Lovász Erzsike tanárjelölt duettben énekelték a „Tudom az én Megváltóm él“ c. új énekünket a hallgatóság nagy lelki gyönyörtiségre. Miklós András joghallgató Bethlen Gáborról tartott tanulságos felolvasást. Lovász Mariska felolvasta Tompa Mihálynak „A félkezü koldus“ c. szép balladáját, mit a közönség mély csendben hallgatott meg. Mihályi Zoltán theologus mély átérzéssel és lelkesedéssel szavaltta el „Hogyha ünnepeltek és templomba jártok“ c. gyönyörti vallásos költeményét

Domokos Mihálynak. Kelemen László ig. tan. kántor novellát olvasott fel, melynek figyelmes végighallgatása után Lovász Erzsike tanárjelölt nagy hatást kiváltva elszavaltta ugyancsak Domokos Mihálynak „Te vagy vigasztalom“ c. nagyhatásu költeményét. Kallós Márton bonchidai ifjú legény szintén kedvesen szavalt. Az egyes pontok között nevezett közreműködők lelkésszel együtt elénekelték: „Itt van szívem“ — „Bár térhetnék haza“ — „Lábaidhoz hullok tört reménnyel“ kezdetű énekeket. Végül lelkész záró szavai után a közönség a „Te vagy napvilágom“ éneklésével eloszlott annak meglátásával, hogy Krisztus állott az estély központjában.

Református Lelkésznék Szövetsége rendre alakul egyházmegyék szerint is Magyarországon. Nálunk? A lelkészek egyestülése is késik.

A magyar-külmisszió mozgalom lapja a „Hajnal“ írja, hogy a múlt évben orosz, kínai és balkáni misszióra 929 pengő, Molnár Mária számára, aki a pápuák között terjeszti Isten igéjét adományként 5.240 pengő gyűlt kegyes adományokból. A külmisszió pénztárának összbevétele 18.363 P.

Magyar Presbiter c. lap első száma megjelent. Főszerkesztő dr. Baltazár Dezső, felelős szerkesztő Szabó Imre budapesti-fasori lelkész. 21.000 példányban jelenik meg és valamennyi presbiter számára megküldték.

Kúr Géza lelkész neje Csicsón két hangra betanított leány-énekkart vezet.

Az Egyesült Államokban 162 papnövelde van 15.836 növendékkel, akiket 1828 tanár készít elő.

A Ref. Lelkészek Lapjának
 1930. évi I-ső számának legvégén a hírek között megütötte szememet, hogy a legutolsó, talán a nyomdász akaratából, feltűnőbb betűkkel van szedve. És amikor elolvastam, önkénytelenül elővettem tárcámat, amely jelenleg sajnos csak fizetési felszólításokkal van tele, — és abból kivettem, mint ezelőtt is olyan sokszor tevéim — az én múlt évi III-ik negyedévi államsegély elszámolási jegyzékemet és azt csupán azért kérem Szerkesztő Barátomat, hogy közölje, mert ezáltal akarom ismeretlen Királyhágómelléki Lelkésztársamat megnyugtatni, hogy ideát Erdélyországban sem mind arany ami fénylik, ha talán mi mindjárt szótalanabbak is vagyunk, mint a néma gyermek. Az elszámolási jegyzéket eredetiben is csatolom a Szerkesztő úr megnyugtatóra, hogy igazak amiket írok. Az elszámolás így hangzik:

Államsegély	20.712 Lei
Levonások	20.550 Lei

Kifizetett összeg: 162 Lei.

Levonások:

1. 10%-os nyugdíj	1800 Lei
2. Segély-egylet	90 "
3. 1½%-os kezelés	310 "
4. 2%-os özv. segély	414
5. Előlegek	13.862
6. Birság	100
7. Nyugták összege	3874
8. Szeretetház	100 "

Összesen: 20.550 Lei.

Megjegyzem, hogy a 6. pont alatti birság azért volt, mert nem mulasztásért, hanem betegség miatt gyűlésre nem mehettem. A 7 sz. alatti nyugták pedig az egyházközséget terhelik, melyekma is zsebemben vannak és nekem, hogy 3 gyermekem visszavigyem iskolába, kölcsönt kellett kérjek. Megjegyzem továbbá, hogy az elszámolás hátán meg van jegyezve, hogy még az egyház 1000 Lei hátralékkal elmaradt. Azt azért nem vonták le, mert nem volt honnan! Mondjátok Ti meg Lelkésztestvéreim, hogy lehet én kapok 162 leit és elszámolásban a Főhatóság levon 310 leit? Ez évente $4 \times 310 = 1240$ Lei! Csoda-e, ha gyermekeim utiköltéségre kölcsönt kellett kérnem ???

Beküldetett.

